

I FULL JOBB: Bulonze har hatt polio, og er lam fra livet og ned. Men ved hjelp av skinner står han oppreist, og han kommer seg fint rundt på krykker.

Kongolesiske barn får hjelp fra Norge

Klumpfot er av en eller annen grunn spesielt utbredt i Kongo, og barn som fødes med klumpfot får et vanskelig liv dersom foreldrene ikke har penger til behandling. Ortopeditekniker Bulonze Blaise Lubaga gjør hva han kan for å hjelpe, og nå har han også fått arbeidsgiveren i Tønsberg med på laget.

Tekst: **INGUNN SOLLI** Foto: **INGUNN SOLLI OG PRIVAT**

UTSATT: Kongolesiske jenter med klumpfot er svært utsatt for overgrep senere i livet hvis de ikke får hjelp.

Kongolesiske Bulonze kom til Norge i 1998, og er i dag en verdsatt medarbeider ved Ortopediteknikkens klinikk i Tønsberg. Men hjertet hans er fortsatt i Kongo, og det synlige beviset er det store engasjementet for funksjonshemmede barn i hjemlandet.

– Jeg er veldig glad i Norge, og jeg trives her. Men det er så mye vi kan ta for gitt, som de ikke kan drømme om i Kongo. Jeg kunne jo vært i samme situasjon selv. Det føles urettferdig at de lever som de gjør, mens jeg har skinner og rullestol, sier Bulonze, som ble rammet av polio som barn.

I 2010 startet han derfor CEREHA, som på fransk er en forkortelse for Senter for omsorg og utvikling for barn med funksjonshemninger i Afrika. Dette er et senter der fattige familier som ikke har råd til å betale verken sykehusregninger, ortopeditekniker eller fysioterapeut, kan få hjelp. Bulonze forteller at målet er å bygge

↑ **ILDSJELER:**
Kongolesiske leger, fysioterapeuter og ortopeditekniker jobber mer eller mindre gratis på senteret.

← **STØTTESPILLERE:**
Ivar Goplen og Elisabeth Brekke ved Ortopediteknikk er to av Bulonzes faste støttespillere i gruppa som organiserer innsamlingene

“DET ER SÅ MYE VI KAN TA FOR GITT, SOM DE IKKE KAN DRØMME OM I KONGO.

en fullverdig klinikk, der barn kan få både behandling og rehabiliteringsopphold. Men foreløpig må de basere seg på å leie lokaler, og de kongolesiske fagfolkene jobber stort sett på frivillig basis. Det går så vidt rundt.

– Jeg har i mange år samlet inn og sendt det jeg kan av penger og utstyr, men

det blir ikke nok. Legene våre tar med seg barn til sykehuset og opererer, og regningen dekkes av oss. Foreldrene betaler bare for gipsen og slikt. Det hadde vært helt umulig for dem å skaffe nok penger til operasjon, forteller Bulonze.

ORTOPEDITEKNIKK ENGASJERER SEG
I januar 2023 bestemte Ortopediteknikk

seg for at de ville hjelpe Bulonze og hans prosjekt enda mer.

– Dermed begynte snøballen å rulle. Snart ble alle avdelingene av Ortopediteknikk engasjert og begynte å samle inn utstyr, sier drifts- og serviceansvarlig Ivar Goplen.

I skrivende stund er de i ferd med å fylle en 40 fots container med både møbler, leker, klær, hjelpemidler, spesialsko, verktøy og maskiner som skal sendes til senteret i byen Bukavu i Kongo.

– De gleder seg enormt! Det er så mange pasienter de ikke har mulighet

FØR OG ETTER: Emanuella Basimike er et av de mange barna som har fått hjelp på senteret. Til høyre ser du hvordan bena hennes ser ut etter behandling.

til å hjelpe fordi de mangler utstyr. Det er jo hjerteskjærende. Samtidig kaster vi jo fullt brukbare ting i Norge, hvis noen for eksempel vokser fra en ortose, forteller Ivar. Han er selv ortopeditekniker og tidligere avdelingsleder i Tønsberg gjennom 25 år, og har fulgt Bulonze helt siden den unge kongoleseren kom som lærling til klinikken på Ryen. Nå jobber begge i Tønsberg, og Ivar er åpenbart både stolt og imponert over sin tidligere lærling.

– Bulonze er jo lam fra livet og ned, men det merker vi ikke noe til. Han deltar i produksjonen på verkstedet

akkurat som alle andre, til tross for sterk funksjonsnedsettelse.

FRA KONGO TIL NORGE SOM UNG

Det var rene tilfeldigheter at Bulonze endte opp som ortopeditekniker i Norge. Det begynte med en norsk hjelpearbeider og misjonær som fikk unggutten inn som assistent på verkstedet ved norskbygget sykehus i Kongo. 25 år gammel fikk Bulonze hjelp til å komme til Norge for å bli fullt utlært ortopeditekniker.

– Mens jeg var i Norge, brøt krigen ut i hjemlandet mitt. Først søkte jeg om forlenget opphold, men fikk beskjed om

at jeg måtte søke asyl, forteller Bulonze. Og siden har han altså blitt værende, han har giftet seg og fått fem nydelige barn. Men han reiser med jevne mellomrom til hjemlandet for å følge opp senteret og bidra med det han kan.

– Det er så stort behov for hjelp i Kongo! Mange tør ikke gå til sykehuset, fordi de ikke har råd til regningen. Hos oss betaler de litt bare hvis de kan, sier Bulonze.

STORT BEHOV FOR HJELP

I Kongo har Bulonze organisert en gruppe mennesker som reiser rundt for å gjøre CEREHA-senteret mer kjent. De driver

TIL NORGE SOM UNG:
Bulonze kom til Norge for
å bli ortopeditekniker.

VIL DU BLI MED PÅ SPLEIS?

- Bulonze har opprettet en Spleis for å samle inn penger til senteret i Kongo. Vil du bidra?
- Gå inn på www.spleis.no og skriv CEREHA i søkefeltet. Da kommer du til Spleisen. Målet er å få inn 50.000 kroner til utstyr og drift av senteret.
- Håpet er å kunne bygge opp en fullverdig ortopedisk klinikk på sikt.
- Alle innsamlede midler går uavkortet til CEREHA i Kongo.

INNSAMLET UTSTYR: Klær, møbler, spesialsko, utstyr, verktøy og maskiner er samlet inn og venter på frakt.

også helseopplysning, og oppfordrer blant annet folk til å vaksinere barna sine mot polio. Vaksineskepsisen er utbredt etter pandemien.

– Men vi kan ikke reklamere for mye for senteret! Vi forsøkte med radioreklame, men da kom det så mye folk at det ble helt kaos. Og det er jo så mange vi ikke kan hjelpe, sier Bulonze med et litt trist smil. CEREHA-senteret har derfor valgt å først og fremst hjelpe barn med klumpfot.

– Verkstedet vårt har ikke kapasitet og utstyr til å lage ortoser til voksne. Men vi kan forandre livene for klumpfotbarna, sier

Bulonze. Fra januar og fram til november har senteret faktisk hjulpet mer enn 500 barn.

MANGE MED KLUMPFOT

Bulonze opplyser at klumpfot av en eller annen grunn er mer vanlig i Kongo enn i mange andre land. Ingen vet helt hvorfor, men forskere forsøker å finne ut om det kan ha med en viss type grønnsak å gjøre eller om det kan skyldes en mikroorganisme i drikkevannet.

Klumpfot er altså en medfødt fotfeilstilling, som man kan ha i en eller begge føtter. Hælen er trukket oppover, og foten er dreid nedover og innover. Behandlingen

består i gradvise tøyninger av foten, etterfulgt av gipsing. Mange trenger i tillegg en operasjon for å forlenge helsen. Så må barnet bruke ortose fram til femårsalderen. Barnet må også følges opp med jevnlig kontroll for fordi foten kan dra seg inn igjen.

– Hvis man ikke får behandling, blir man varig funksjonshemmet. Og livet er ikke lett for funksjonshemmede i Kongo. Spesielt ikke hvis du er jente. Da mister du all verdi. Ingen vil gifte seg med en funksjonshemmet jente, og hun er dessuten veldig utsatt for overgrep. Men hvis hun får hjelp, kan det forandre hele

livet hennes. Når en jente får hjelp til å tre ut av funksjonshemmet-boksen... det er helt fantastisk, sier Bulonze, med et stort, hvitt smil.

VIKTIGE STØTTESPILLERE

Ortopediteknikk er altså hovedsponsor og står ansvarlig for innsamlingen og forsendelsen til Kongo, men Ivar Goplen understreker at de har fått verdifulle bidrag fra flere andre.

– Skofabrikken Klaveness i Sandefjord har vært en veldig viktig støttespiller. De sponset senteret med driftsmidler slik at de fikk betalt ut lønn i januar. Magnussen spesialsko har også vært en stor bidragsyter. De har sendt åtte paller med spesialsko som skal til CEREHA. Drevelin i Skien har også bidratt, forteller en takknemlig Ivar Goplen.

FRAMTIDSDRØMMER

Nå er hodepinen hvordan de skal sørge for å dekke de faste driftsinntektene, og ikke leve fra hånd til munn. Bare husleien er 500 dollar i måneden. Fem personer jobber på senteret, ofte uten noe særlig lønn.

– Mye av klærne vi sender nedover skal selges for å skaffe inntekter til å dekke driften, og jeg vet at Bolonze bruker mye av sine private penger og lønner folk rett fra egen lommebok. Håpet er å få mer forutsigbarhet, sier Ivar, som understreker at Ortopediteknikk står som garantist på at innsamlet utstyr og penger ikke havner i feil hender.

– Vi vet det er en del problemer med korrupsjon i Kongo, men her har vi kontroll på hele kjeden. Alt kommer fram dit det skal, og Bulonze er på plass i Kongo når forsendelsen kommer. Det er viktig, sier han.

Bulonze på sin side drømmer om en gang å bygge en fullverdig klinikk, med nok plass til at barna kan bo der til de er ferdigbehandlet. I dag må familiene reise til senteret og hjem igjen for hver behandling. Det er både dyrt og upraktisk.

– Se her, jeg har alt klart, sier Bulonze og viser fram plantegninger, digitale eksteriørbilder og budsjett. – Behovet er så stort, og det er så mange flere vi burde hjelpe. Jeg håper drømmen lar seg realisere, avslutter han.

LANGVEISFRA: Mange familier må reise langt, og flere ganger, for at barna skal få behandlingen de trenger.

GIPS I FLERE OMGANGER: Behandlingen av klumpfot er egentlig ganske enkel, men krever flere runder med gipsing.